Súd:	Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka:	15Co/73/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6623203392
Dátum vydania rozhodnutia:	12. 03. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Klaudia Kosková
ECLI:	ECLI:SK:KSBB:2025:6623203392.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Klaudie Koskovej a členov senátu JUDr. Jaroslava Mikulaja a JUDr. Jaroslava Galla, v právnej veci žalobcu: A. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom C. XXX/XX, XXX XX D., zast. Advokátska kancelária BUGRI s.r.o., so sídlom Námestie SNP 14/23, 960 01 Zvolen, IČO: 56 434 995, proti žalovanému: Slovenská republika - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, 812 72 Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 00 151 866, o zaplatenie 3.903,44 EUR s prísl., na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Lučenec zo dňa 13.03.2024, č. k. 32/8/2023-170, takto

r o z h o d o l :

I. Rozsudok okresného súdu p o t v r d z u j e.
II. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd učenec (ďalej aj len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3.903,44 EUR, v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok). O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie tak, že žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania v celom rozsahu (II. výrok).

2. V odôvodnení rozsudku súd uviedol, že žalobca sa žalobou doručenou súdu prvej inštancie domáhal voči žalovanému zaplatenia istiny vo výške 3.903,44 EUR, spôsobenej porušením práva Európskej únie, konkrétne porušením smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo dňa 04.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „smernica 2003/88/ES“), ktorá bola žalovaným nesprávne implementovaná do vnútroštátneho právneho poriadku Slovenskej republiky. Išlo teda o prípad uplatnenia nároku na náhradu škody, ktorá vznikla žalobcovi ako jednotlivcovi porušením únioného práva žalovaným - Slovenskou republikou ako členským štátom Európskej únie.

3. Žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru (ďalej len „HaZZ“), pričom vykonáva štátnu službu v služobnom pomere v súlade s ustanoveniami zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore (ďalej len „ZoHaZZ). Štátnu službu vykonával v služobnej hodnosti nadporučík, vo funkcii technik - špecialista, v čate „C“ na hasičskej stanici v E.. Do stálej štátnej služby pol preradený odo dňa 01.02.2004, pričom v HaZZ pracoval do 31.05.2022, kedy ukončil služobný pomer aj z dôvodov, pre ktoré podával túto žalobu. Služobný (pracovný) čas príslušníka HaZZ je rozvrhnutý nerovnomerne. Pracovná zmena sa skladá z výkonu služby, po ktorom nasleduje služobná pohotovosť na pracovisku (§ 92 ods. 1 zákona o HaZZ - určená služobná pohotovosť). Do konca roku 2021 boli pracovné zmeny rozvrhnuté na 17 hodín výkonu služby a 7 hodín určenej služobnej pohotovosti (t.j. v pomere 17/7), s účinnosťou od 01.01.2022 sú pracovné zmeny rozvrhnuté na 16 hodín výkonu služby a 8 hodín služobnej pohotovosti (t.j. v pomere 16/8). Celkovo v rámci jednej pracovnej zmeny strávi žalobca

ako hasič na pracovisku sústavne minimálne 24 hodín. Okrem určenej pohotovosti, ktorú odpracuje počas každej pracovnej zmeny, môže byť žalobcovi ako hasičovi nariadená aj služobná pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 2 ZoHaZZ - nariadená služobná pohotovosť), a to napr. v prípade, ak je nevyhnutné zabezpečiť personálnu obsadenosť v mieste výkonu služby v dôsledku absencie niektorého z kolegov, pri rozsiahlych požiaroch, živelných pohromách, resp. iných udalostiach vyžadujúcich zvýšený počet hasičov, na zastupovanie kolegov, ktorí nemôžu nastúpiť do služby z dôvodu náhlych nepredvídateľných okolností a pod.

4. Obe služobné pohotovosti, určená ani nariadená služobná pohotovosť, sa nezapočítavajú do pracovného času a výkon týchto služobných pohotovostí nie je rozlíšený ani na výplatnej páske za príslušný kalendárny mesiac, kde je uvedený len súhrnný počet odpracovaných hodín služobnej pohotovosti. Za vykonávanie určenej služobnej pohotovosti (§ 92 ods. 1 ZoHaZZ) je hasič odmeňovaný za každú hodinu pohotovosti peňažnou náhradou vo výške 15% zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu (ak je služobná pohotovosť vykonávaná v bežný služobný deň), resp. peňažnou náhradou vo výške 30% zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak je služobná pohotovosť vykonávaná v deň služobného pokoja (v deň štátneho sviatku) - viď § 122 ods. 1 ZoHaZZ. Podľa výšky náhrady poskytovanej za výkon pohotovosti, ktorá závisí od toho, či je pohotovosť vykonávaná v bežný služobný deň alebo v deň služobného pokoja, je určená služobná pohotovosť rozlišovaná, resp. označovaná aj ako tzv. „15 %-ná pohotovosť“ a „30 %-ná pohotovosť“.

5. S poukazom na vyššie opísané rozvrhnutie služobného času, ktorého súčasťou je aj určená služobná pohotovosť vykonávaná v mieste výkonu služby (t. j. na hasičskej stanici), v žalovanom období august 2020 - máj 2022 vrátane, len v rámci samotnej určenej služobnej pohotovosti (§ 92 ods. 1 ZoHaZZ) priamo nadväzujúcej na výkon zmenovej služby (teda v tzv. 15 %-nej a 30 %-nej pohotovosti) odpracoval v období od augusta 2020 do mája 2022 vrátane spolu 1.092,92 hodín služobnej pohotovosti, pričom žiadna z týchto odpracovaných hodín služobnej pohotovosti mu nebola započítaná do pracovného času. Jeho priemerný týždenný pracovný čas počas celého žalovaného obdobia od augusta 2020 do mája 2022 vrátane, dosiahol 50,48 hodín týždenne. Priemerný týždenný pracovný čas žalobcu počas žalovaného obdobia pravidelne značne presahoval nielen 40 hodinový týždenný služobný čas príslušníka HaZZ tak, ako to ustanovuje § 85 ods. 2 ZoHaZZ, ale aj maximálne prípustný týždenný pracovný čas v dĺžke 48 hodín tak, ako to ustanovuje článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. K tejto skutočnosti pritom dochádza v dôsledku skutočnosti, že žiadna z hodín odpracovanej služobnej pohotovosti mu nie je započítavaná do fondu pracovného času, keďže vnútroštátna právna úprava v ZoHaZZ služobnú pohotovosť hasičov nepovažuje za služobný (pracovný) čas, čo je v rozpore s článkom 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES a konštantnou judikatúrou Súdneho dvora EÚ.

6. V ďalšom obsahu napadnutého rozsudku súd prvej inštancie uviedol vykonané dokazovanie, závery z neho vyplývajúce, na vec aplikoval ustanovenia čl. 7 ods. 2, 5, 36 ods. 1, 40 a 144 Ústavy SR, ustanovenia § 85, 86, 92, 103, 116, 122, 130 a 135e ZoHaZZ, § 11 písm. c) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, ustanovenia § 11 až 13, 100, 101 a 853 Občianskeho zákonníka, bodu 5, čl. 1, 2, 6, 16 a 17 Smernice 2003/88/ES a čl. 2 Smernice 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, čl. 2 smernice 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci.

7. Súd prvej inštancie uviedol, že predmetom konania je zaplatenie sumy vo výške 3.903,44 EUR na tom skutkovom a právnom základe, že žalobcovi vznikla škoda v dôsledku porušenia práva Európskej únie, a to smernice 2003/88/ES, ktorá bola žalovaným nesprávne implementovaná do vnútroštátneho právneho poriadku Slovenskej republiky. Spor o náhradu škody z dôvodu porušenia úniového práva patrí do právomoci súdu, pretože v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky neexistuje žiadny iný orgán ako všeobecný súd v civilnom sporovom konaní, ktorý by mal právomoc rozhodnúť o predmete tohto sporu. Súd prvej inštancie pritom poukázal na čl. 1 CSP podľa ktorého spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv prejednáva a rozhoduje nezávislý a nestranný súd, ak taká právomoc nie je zákonom zverená inému orgánu. V prípade absencie alebo nesprávnej transpozície smerníc, ako právnych aktov Európskej únie, osoby, ktoré sú konaním štátu poškodené, môžu sa voči štátu domáhať náhrady spôsobenej škody. Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES má priamy účinok, pretože priznáva jednotlivcovi práva, v

rámci minimálnych požiadaviek na bezpečnosť a ochranu zdravia pri organizácii pracovného času. Zodpovednosť členského štátu Európskej únie platí v prípade každého porušenia bez ohľadu na verejný orgán, ktorý sa porušenia dopustil a bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa vnútroštátneho práva povinnosť škodu nahradiť. Z uvedených dôvodov je preto žalovaný - Slovenská republika v spore pasívne vecne legitimovaným subjektom, za ktorý koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný štátny orgán, do pôsobnosti ktorého patrí hasičský a záchranný zbor, ktorého príslušníkom bol žalobca v rozhodnom období. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky je zároveň štátny orgán, do kompetencie ktorého spadá právna úprava zriadenia, postavenia organizácie a riadenia hasičského a záchranného zboru, úprava štátnej služby a právnych vzťahov, ktoré súvisia so vznikom, zmenami a so skončením štátnej služby príslušníkov hasičského a záchranného zboru. Ministerstvo je kompetenčne zodpovedné aj za riadnu transpozíciu smerníc Európskej únie do slovenského právneho poriadku týkajúce sa úpravy požiadaviek na bezpečnosť a ochranu zdravia pri organizácii pracovného času príslušníkov HaZZ.

8. K námietke nedostatku miestnej príslušnosti súd prvej inštancie poukázal na § 19 písm. b) CSP, ktorý upravuje osobitnú miestnu príslušnosť tak, že popri všeobecnom súde žalovaného, je na konanie miestne príslušný súd, v ktorého obvode nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody. Zo skutkových tvrdení, ktoré žalobca v konaní uvádza vyplýva, že k zásahu do jeho práv postupom žalovaného došlo v súvislosti s výkonom štátnej služby príslušníka hasičského a záchranného zboru v mieste vykonávania štátnej služby v územnom obvode Okresného súdu Lučenec, preto súd postupom podľa § 42 Civilného sporového poriadku námietku miestnej nepríslušnosti tunajšieho súdu vyhodnotil ako nedôvodnú.

9. K námietke žalovaného, v ktorej namietal, že na žalobcu, ako príslušníka hasičského a záchranného zboru, sa smernica 2003/88/ES nevzťahuje, súd prvej inštancie uviedol, že že v zozname preberaných právne záväzných aktov Európskej únie k ZoHaZZ je uvedená aj smernica 2003/88/ES. Podľa bodu 5 úvodných ustanovení smernice všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku. Pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t. j. v dňoch, hodinách, resp. ich častí. Pracovníkom spoločenstva sa musí poskytnúť minimálne denný, týždenný a ročný čas odpočinku a primerané prestávky v práci. Smernica ustanovuje minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času. Vzťahuje sa na minimálne doby denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na maximálny týždenný pracovný čas a určité aspekty nočnej práce a práce na zmeny a rozvrhnutie práce. Podľa článku 6 smernice 2003/88/ES členské štáty prijmú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov týždenný pracovný čas bude obmedzený zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správnymi opatreniami alebo kolektívnymi zmluvami alebo dohodami medzi sociálnymi partnermi. Priemerný pracovný čas pre každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Aplikujúc bod 5, čl. 2 smernice 2003/88/ES zhrnul, že uvedená smernica upravuje minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času, vzťahuje sa na všetky odvetvia činnosti verejné aj súkromné. Zhodnotil, že štátna služba žalobcu nevykazuje žiadne osobitosti, ktoré by v štandardnom režime fungovania v rámci plnenia úloh zboru podľa ZoHaZZ mali zakladať výnimku z pôsobnosti smernice podľa 2003/88/ES. Pokiaľ ide o smernicu 89/391/EHS, jej čl. 2 nevylučuje z pôsobnosti smernice služby civilnej ochrany ako takej, ale len určité osobitné činnosti týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení smernice. Táto výnimka sa musí vykladať tak, že jej rozsah pôsobnosti sa obmedzuje na prípady nevyhnutnej ochrany záujmov, napr. v prípade neočakávaných udalostí priamo ohrozujúcich život, zdravie, či majetok, pre ktoré je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy. Aj keď služba žalobcu okrem iných úloh zahŕňa aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, tak za štandardných podmienok činnosti s ňou spojené možno vopred plánovať, vrátane pracovného času príslušníkov zboru v súlade s úlohami, ktoré boli na zbor prenesené. Výkon služby žalobcu sa nevyznačuje žiadnymi osobitosťami, ktoré by odporovali použitiu právnych noriem spoločenstva v oblasti zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov pri práci. Na základe uvedeného je potrebné prijať záver, že v danom prípade služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti smernice 2003/88/ES.

10. K predpokladom zodpovednosti žalovaného za škodu súd prvej inštancie uviedol, že tieto podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu, ak ide o prípady porušenia práva Únie členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc. Smernice sú osobitosťou práva Európskej Únie, pretože sú záväzné pre členské štáty vzhľadom na dosiahnutý výsledok, pričom forma a metóda dosiahnutia výsledku sa

ponecháva na členské štáty. Smernica je záväzná pre členské štáty, ktorým je určená, pokiaľ ide o cieľ, ktorý sa má dosiahnuť. Štátnym orgánom je ponechaná voľba formy a prostriedkov dosiahnutia účelu smernice, tzn., že vnútroštátny zákonodarca musí prijať transponujúci právny akt, ktorým sa vnútroštátne právne predpisy prispôsobia cieľom ustanoveným v smernici. Smernice nemajú priamy účinok, avšak Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že určité opatrenia stanovené smernicou môžu mať vo výnimočných prípadoch priamy účinok na členský štát aj vtedy, ak tento ešte neprijal transponujúci právny akt. Ustanovenia smernice sú imperatívne, ak sú dostatočne jasné a presné a ustanoveniami smernice sa priznávajú práva jednotlivcom. Súdny dvor Európskej únie judikoval, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES má priamy účinok (rozsudok C-429/09 vo veci Günter Fuß), pretože priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ je zásada zodpovednosti štátu za škody spôsobené jednotlivcom porušením práva únie súčasťou systému zmlúv, na ktorých je únia založená. Táto povinnosť platí v prípade každého porušenia práva únie členským štátom, a to bez ohľadu na verejný orgán, ktorý sa tohto porušenia dopustil a bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa práva dotknutého členského štátu v zásade povinnosť túto škodu nahradiť. Súd prvej inštancie vo veci skúmal, či je daný základ nároku žalobcu na náhradu škody v dôsledku porušenia jeho práv plynúcich z článku 2 a 6, písm. b) smernice 2003/88/ES, a to naplnenie podmienok v zmysle judikatúry Súdneho dvora EÚ: 1./ cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné; 2./ existencia škody a 3./ priama príčinná súvislosť medzi porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom.

11. Pokiaľ ide o prvú podmienku, súd prvej inštancie konštatoval, že v prejednávanej veci je splnená, nakoľko čl. 2 a čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom stanoviť 48-hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, táto hranica zahŕňa aj nadčasy, ako aj pracovnú pohotovosť, a od ktorej sa nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej. Súčasne podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ ide o dostatočne závažné porušenie práva Únie.

12. Čo sa týka druhej podmienky (existencia škody) a tretej podmienky (príčinná súvislosť), táto úzko súvisí s posúdením nároku, ktorý si žalobca z titulu porušenia unijného práva uplatnil. Súdny dvor EÚ ustálil, že náhrada škody spôsobenej jednotlivcom porušením komunitárneho práva zo strany členského štátu musí byť adekvátna spôsobenej škode. Keďže v tejto oblasti neexistuje komunitárna právna úprava, kritériá na určenie rozsahu odškodnenia vyplývajú z vnútroštátneho právneho poriadku, pričom však tieto kritériá nemôžu byť menej priaznivé ako tie, ktoré sa uplatňujú v prípade porušenia vnútroštátneho práva, a rovnako tieto kritériá nesmú mať taký charakter, že spôsobia praktickú nemožnosť dosiahnutia odškodnenia, prípadne ho neprimerane sťažia. V neposlednom rade náhrada škody spôsobenej jednotlivcom porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho práv. Slovenská právna úprava neobsahuje pravidlá na odškodňovanie jednotlivcov pri porušovaní komunitárneho práva.

13. V posudzovanej veci dospel súd prvej inštancie k záveru, že je potrebné stotožniť sa s argumentáciou žalobcu, že nerešpektovaním smernice 2003/88/ES mu vznikla nemajetková ujma, ktorú je možné analogicky (§ 853 Občianskeho zákonníka) posudzovať podľa zásad upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, vzťahujúcich sa na právo na ochranu osobnosti. Podľa Článku 36 ods. 1 písm. c), d) a e) Ústavy SR majú mať zamestnanci (teda aj žalobca) právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky a zákon (v danom prípade ZoHaZZ) im má zabezpečiť i. a. ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času a primeraný odpočinok po práci (obdobne v zmysle čl. 40 Ústavy SR má každý právo na ochranu zdravia). V oblasti pracovnoprávnej je právo na ochranu zdravia zabezpečované predovšetkým zavádzaním takých opatrení, ako je organizácia pracovného času a odpočinku. Každý má pritom právo na odpočinok a zotavenie vrátane rozumného vymedzenia pracovného času a pravidelne platenej dovolenky tak, ako to je zakotvené aj v článku 24 Všeobecnej deklarácie ľudských práv. Samotná Smernica 2003/88/ES, ako aj Smernica 89/391/EHS vychádzali z faktu, že ešte je stále príliš vysoký výskyt pracovných úrazov a chorôb z povolania a preto sa musia bezodkladne zaviesť, resp. zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a tento cieľ sa nemá podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci majú mať primeranú dobu odpočinku a všetkým pracovníkom spoločenstva sa musí poskytnúť minimálny denný, týždenný a ročný čas odpočinku a primerané prestávky v práci. Na základe uvedeného je potom

potrebné zaviesť maximálnu hranicu týždenného času. Na základe dokladov predložených žalobcom vyplynulo, že pri určovaní ev. nariadení pracovnej pohotovosti spolu s určeným služobným časom došlo k prekračovaniu maximálneho limitu 48-hodín priemerného pracovného týždňa u žalobcu v rozhodnom období (august 2020 - máj 2022). Súd prvej inštancie vzhľadom na uvedené potom skonštatoval, že žalobcovi v príčinnej súvislosti nerešpektovania čl. 2 a 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES vznikla nemajetková ujma, nakoľko došlo (dlhodobo) k porušovaniu jeho základných osobnostných práv - práva na ochranu zdravia, práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, práva na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času, práva na primeraný odpočinok po práci, ako aj práva na vedenie súkromného rodinného života.

14. V zmysle § 13 Občianskeho zákonníka môže poškodená osoba požadovať popri morálnej satisfakcii aj peňažnú satisfakciu a to tam, kde by sa satisfakcia morálna nejavila ako postačujúca. V prejednávanej veci, ktorá vychádza z tej skutočnosti, že SR neprijala takú vnútroštátnu úpravu pri služobnom pomere hasičov, aby boli transformované dotknuté ustanovenia smernice do vnútroštátneho poriadku, je potrebné dospieť k záveru, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu, ako aj žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste, vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát) a vzhľadom na dĺžku trvania neoprávnených zásahov zo strany žalovaného do práv žalobcu. Rovnako tak neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie. Tieto prostriedky nápravy za uvedených okolností strácajú svoju účinnosť a funkčnosť a v takom prípade súdna prax nevylučuje možnosť bez ďalšieho uplatniť finančné zadosťučinenie. Samotné ustanovenie § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka uvádza pritom možnosti domáhať sa peňažného zadosťučinenia len príkladmo a podmienky pre vznik tohto práva sú splnené vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov obdobnej závažnosti, kedy bude len morálne zadosťučinenie nepostačujúce. Pokiaľ sú splnené všetky 3 podmienky, štát musí s výhradou nároku náhrady škody, ktorá má základ priamo v práve v Únie, napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva, upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti, alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady (zásada efektivity).

15. V danej veci je tiež podľa súdu prvej inštancie podstatnou tá skutočnosť, že právo žalobcu na primeraný odpočinok po vykonanej práci je permanentne - niekoľko rokov porušované, pričom povaha výkonu práce žalobcu je veľmi psychicky ako aj fyzicky náročná, neraz si vyžaduje aj nasadenie vlastného života a preto je nesmierne dôležité, aby žalobca mal možnosť si po vykonanej práci si aj primerane odpočinúť, venovať sa svojim záľubám, rodine a iným aktivitám. V dôsledku aktuálnej právnej úpravy, pokiaľ čas služobnej pohotovosti nie súčasťou služobného času, sa na strane žalobcu počas celého trvania služobného pomeru skracuje čas odpočinku. Tým mal súd preukázanú existenciu škody na strane žalobcu, ktorá je nepochybne v priamej príčinnej súvislosti s porušením komunitárneho práva.

16. Na základe skutočností vyššie uvedených dospel súd k záveru, že základ nároku žalobcu je tak daný. V dôsledku nerešpektovania čl. 2 ods. 1 a 2 a čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času prišiel žalobca o veľký počet hodín voľného času, ktoré by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných a priateľských vzťahov, ako aj fyzickej a psychickej relaxácii, čím došlo k zásahu do jeho osobnostných práv (práva na ochranu zdravia, práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, práva na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času, práva na primeraný odpočinok po práci a práva na vedenie súkromného rodinného života), za čo mu nepochybne patrí nárok na primerané odškodnenie. Samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením a práve peňažná náhrada sa javí ako spôsobilá forma odškodnenia takejto vzniknutej ujmy.

17. Súd prvej inštancie sa stotožnil s argumentáciou žalobcu, že nerešpektovaním smernice 2003/88/ES mu vznikla ujma, ktorú je možné analogicky posudzovať podľa § 11 a nasledovných Občianskeho zákonníka vzťahujúcich sa na ochranu osobnosti. Vychádzajúc z výpovede žalobcu, z rozpisu jeho pracovnej pohotovosti, z evidencie dochádzky za žalované obdobie a z obsahu výplatných pások žalobcu za obdobie august 2020 – máj 2022 možno konštatovať, že pri určení pracovnej pohotovosti spolu s určeným služobným časom došlo k prekročovaniu maximálneho limitu 48 hodín priemerného pracovného týždňa u žalobcu v rozhodnom období, t. j. v čase od augusta 2020 do mája 2022 a v príčinnej súvislosti s porušovaním článku 2 a článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES dlhodobo

dochádzalo k porušovaniu práv žalobcu, a to práva na ochranu zdravia, bezpečnosti a zdravia pri práci, práva na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času a primeraný odpočinok po práci, práva na súkromný a rodinný život. V dôsledku nerešpektovania smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobca prišiel o veľký počet hodín voľného času, ktoré by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských aktivít, fyzickej, psychickej relaxácii, čím možno konštatovať aj zásah do osobnostných práv žalobcu. Na základe uvedeného žalobcovi nepochybne vznikol nárok na primerané odškodnenie. Iba samotné konštatovanie porušenia práv by nesplnilo funkciu dostatočného zadosťučinenia. Peňažná náhrada je v tomto prípade jednoznačne spôsobilá forma odškodnenia vzniknutej ujmy. Pokiaľ si žalobca uplatnil svoj nárok za použitia analógie § 11 a 13 Občianskeho zákonníka, súd prvej inštancie aplikáciu ustanovení o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv považoval za správny (zohľadniac pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúry). Žalobca svojou výpoveďou v spojení s listinnými dokladmi preukázal, že pri takomto rozvrhnutí pracovného času, ktorý je v rozpore s právom EÚ prichádza o voľný čas, ktorý by inak mohol venovať rozvoju svojich osobných, rodinných, priateľských vzťahov, fyzickej a psychickej relaxácii. Žalobca zdôraznil, že podanou žalobou sa domáha náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy vyčíslenej podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil a ktoré mu neboli započítané do služobného času. Nežaluje teda nemajetkovú ujmu vyčíslenú za presný počet odpracovaných hodín nad 48 hodín týždenne. Za primeranú náhradu považuje finančné odškodnenie rovnajúce sa odmene, ktorú mu priznáva zákon o HaZZ ako pri nariadenej služobnej pohotovosti. Súd stanovený postup žalobcu pri výpočte náhrady škody považoval za primeraný charakteru a spôsobu akým k zásahu došlo, ako aj k následkom na jeho živote a to vo väzbe na porovnateľné kritérium ceny práce, z ktorého vychádzal žalobca.

18. K námietkam žalovaného voči výške uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie uviedol, že pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy hodnotí jednotlivé okolnosti, ako aj celkovú povahu konkrétneho prípadu. Cieľom náhrady nemajetkovej ujmy je satisfakcia za spôsobený zásah do súkromného a rodinného života a nemôže na strane žiadateľa slúžiť na neprípustné obohacovanie sa, rovnako nemôže mať na druhej strane likvidačný charakter voči tomu, kto je na zaplatenie nemajetkovej ujmy zaviazaný. Žalobca vykonal prepočet hodín služobnej pohotovosti, ktoré mu neboli zarátané do fondu pracovného času v žalobnom období, pričom vychádzal z informácií a podkladov získaných od svojho zamestnávateľa (výplatné pásky, dochádzkový systém) konkrétne v rozsahu 1.092,92 hodín. Pretože žalovaný nerozporoval doklady predložené žalobcom, v podstate ktoré sám vyhotovil, uvedené súd považoval za nesporné a vychádzal z takéhoto určenia. Žalobca zdôraznil, že podanou žalobou sa domáha náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy vyčíslenej podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil a ktoré mu neboli započítané do služobného času. Nežaluje teda nemajetkovú ujmu vyčíslenú za presný počet odpracovaných hodín nad 48 hod týždenne. Za primeranú náhradu považoval finančné odškodnenie rovnajúce sa odmene, ktorú mu priznáva ZoHaZZ ako pri nariadenej služobnej pohotovosti (t. j. mimo určenej služobnej pohotovosti). Súd prvej inštancie stanovený postup žalobcu pri výpočte náhrady škody považoval za primeraný charakteru a spôsobu, akým k zásahu došlo, ako aj k následkom v živote žalobcu a to vo vzťahu k porovnateľnému kritériu ceny práce, z ktorého vychádzal žalobca. Keďže za uvedený čas mu bola priznaná odmena nižšia, ako pri určenej služobnej pohotovosti podľa § 122 ods. 1 ZoHaZZ, vyčíslil rozdiel takejto odmeny, ktorý si uplatnil v celkovej výške 3.903,44 EUR. Vychádzajúc tak z určenia výšky nemajetkovej ujmy ako rozdielu náhrady uvedenej v § 122 ods. 1 (15 % alebo 30 % peňažnej náhrady z prináležiacej hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac príslušného a peňažnej náhrady uvedenej v § 122 ods. 2 (vo výške 50 % z prináležiacej hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku) je v prípade odpracovanej služobnej pohotovosti počas pracovných dní možné určiť výšku nemajetkovej ujmy ako súčin počtu odpracovaných hodín služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 ZoHaZZ za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku a sumy zodpovedajúcej 35 % peňažnej náhrady z prináležiacej hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku (50 % - 15 %) a v prípade odpracovanej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 ZoHaZZ za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku v čase pracovného pokoja ako súčin odpracovaných hodín v čase pracovného pokoja a sumy zodpovedajúcej 20 % peňažnej náhrady z prináležiacej hodinovej sadzby za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku (50 % - 30 %). Výpočet uvádzaný žalobcom, bolo podľa súdu prvej inštancie potrebné posudzovať z pohľadu, či suma, ku ktorej žalobca na základe tohto výpočtu dospel, je primeranou peňažnou satisfakciou za neoprávnený zásah do osobnosti jednotlivca. Skutočnosť, že žalobca založil výšku peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy na danom spôsobe výpočtu, ktorý si sám stanovil neznamená, že skutočnosti uplatnil mzdový nárok, pretože o

uplatnenie mzdového nároku by išlo v prípade, ak by ho odvodzoval z konkrétnych ustanovení ZoHaZZ, alebo z ustanovení smernice, či iných právnych aktov Únie, podľa ktorých by na takýto mzdový nárok mal právo a práve v takomto prípade by žalovaný musel byť jeho zamestnávateľ a nie štát. Súd prvej inštancie si však osvojil pri rozhodnutí vo veci spôsob výpočtu náhrady škody ako nemajetkovej ujmy uvedenej žalobcom v žalobe, považoval ho za primeraný aj s poukazom na zásah do jeho rodinného života, jeho súkromia a mal za to, že vypočítaná suma zodpovedá odmene, ktorú by žalobca dosiahol, pokiaľ by sa pohotovosť započítavala do fondu pracovného času. Súd prvej inštancie dospel k názoru, že žalobca si výšku nemajetkovej ujmy určil spôsobom najbližšie vypočítateľným v zmysle ustanovení Zákona o hasičskom a záchrannom zbore. Reálne teda vyčíslil sadzbu za služobnú pohotovosť, ktorú v žalovanom období vykonával a ktorá mu nebola vyplatená. Súd prvej inštancie sa s takýmto vyčíslením stotožnil, nakoľko mal za to, že uplatnená nemajetková ujma má najbližšie k náhrade škody v dôsledku konštatovaného porušenia práva. Jej výpočet je možné považovať za sumu, ktorá je primeranou výškou nemajetkovej ujmy, ktorá žalobcovi vznikla, pretože spĺňa odškodňovaciu funkciu a súčasne nie je sumou neprimerane vysokou za obdobie, po ktoré trvalo porušovanie práva žalobcu. Vzniknutú ujmu by vzhľadom k jej intenzite, rozsahu a trvaniu podľa názoru súdu za závažnú pociťoval každý, kto by sa nachádzal na mieste žalobcu v jeho postavení.

19. Žalovaným vznesenú námietku premlčania súd prvej inštancie vyhodnotil ako nedôvodnú. Uviedol, že začiatok plynutia premlčacej doby pri náhrade za nemateriálnu ujmu je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. K ujme na právach žalobcu dochádzalo každým kalendárnym mesiacom za žalované obdobie (august 2020 až máj 2022) tým, že nebol dodržaný limit pracovného času podľa čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Žalovaný porušovaním smernice nekompenzoval ujmu v služobnom plate žalobcu ku dňu splatnosti mzdy za kalendárny mesiac, vždy 10. deň nasledujúceho kalendárneho mesiaca. Žalobca si nárok uplatnil počnúc splatnosťou mzdy za mesiac august 2020, ktorá bola 10. 08. 2020. Žaloba bola súdu doručená dňa 04. 09. 2023, preto nárok žalobcu uplatnený v konaní premlčaný nie je.

20. Na základe vykonaného dokazovania a zisteného skutkového stavu súd prvej inštancie dospel k záveru, že nárok žalobcu na náhradu škody titulom porušenia komunitárneho práva nesprávnym prevzatím smernice 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku, konkrétne do ZoHaZZ, je daný v celom rozsahu čo do dôvodu a výšky. Pretože žalobca uplatnený nárok v konaní riadne preukázal, súd prvej inštancie žalobe vyhovel v celom rozsahu.

21. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa zásady pomeru úspechu v konaní v súlade s § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 CSP. Pretože bol žalobca v konaní plne úspešný, súd mu priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. O konkrétnej výške trov konania rozhodne súd I. inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením.

22. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP.

23. Žalovaný v odvolaní namietol nedostatok právomoci súdu prvej inštancie vo veci konať a rozhodovať z dôvodu, že ak sa súd prvej inštancie chcel dostať do pozície orgánu, ktorému je zverená právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území Slovenskej republiky so smernicou Európskej únie, tak toto právo bez akýchkoľvek pochybností nespadá do kompetencie súdu prvej inštancie, resp. do kompetencie iného všeobecného súdu členského štátu Európskej únie. Podľa názoru žalovaného a v zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky ako aj právneho poriadku Európskej únie súd prvej inštancie nemá zverenú právomoc na porovnanie súladu, resp. právne záväznému vysloveniu nesúladu ZoHaZZ so smernicou 2003/88/ES. Súd prvej inštancie si takýto záver nemohol osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku, nakoľko dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet tohto súdneho sporu, kde sa posudzuje len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody či nemajetkovej ujmy. Aby mohol súd prvej inštancie skonštatovať, že došlo k porušeniu práva únie Slovenskou republikou, musel by najskôr rozhodnúť, že ZoHaZZ nesprávne prebral smernicu 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku.

24. V súvislosti so žalovaným vznesenou námietkou pasívnej vecnej legitimácie žalovaného, namietol, že súd prvej inštancie nevzal do úvahy potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“ a následne nesprávnym právnym posúdením aplikoval tento záver na vznik zodpovednosti

kompetentných orgánov za porušenie predpisov v procese preberania a následnej aplikácie smernice 2003/88/ES. Žalovaný nesúhlasil s tvrdením, že by smernica 2003/88/ES bola do ZoHaZZ prebratá nesprávne. Tvrdil, žalovaný, t. j. Slovenská republika pri preberaní smernice de facto neporušila žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda a tým ani zodpovednosť žalovanej za nároky, ktoré si žalobca uplatňuje, pričom ide o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu a mzdový nárok sa „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy. Slovenská republika nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu Smernice na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa. Žalovaný (Slovenská republika) má podľa žalobcu zodpovedať za škodu, ktorá mala vzniknúť nesprávnym prebratím (nie aplikáciou) smernice 2003/88/ES. Žalovaný však nie je zamestnávateľom žalobcu a nie je orgánom, ktorý by sa na aplikácie smernice podieľal. Akýkoľvek nárok žalobcu z iného ako žalovaného titulu totiž nie je predmetom súdneho konania. Žalovaný namietal, že súd mal rozlišovať mieru zodpovednosti za prípadný vznik škody medzi dvomi samostatnými subjektami Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra SR, resp. HaZZ. Za neprípustné považoval aby sa zodpovednosť Slovenskej republiky odvodzovala od individuálneho prístupu inej osoby k pracovnoprávnym vzťahom konkrétneho zamestnanca.

25. Podľa žalovaného súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť smernice 2003/88/ES, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov HaZZ, vzhľadom na charakter vykonávaných činností, a s tým spojený rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu, poukazujúc na čl. 1 ods. 2, 3, a 4 smernice 2003/88/ES a čl. 2 ods. 1 a 2 smernice 89/391/EHS. Žalovaný tvrdil, že smernica 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany a vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov HaZZ nevzťahuje v plnom rozsahu. Podľa žalovaného rozhodnutie vo veci V-429/09 G. Fuss sa týka „mestského hasiča“ - zamestnanca StadtHalle, preto ho nie je možné považovať za smerodajné.

26. Žalovaný namietol, že žalobca žiadnym spôsobom neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody. Žalovaný tvrdil, že čl. 6 smernice 2003/88/ES je spomenutý v čl. 17 ods. 1 smernice, ktorý umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania tohto článku, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia (ako to je v posudzovanom prípade), keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Ďalej tvrdil, že žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť. V tomto smere žalovaný zdôraznil, že žalobca nemusí byť bdelý a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t. j. nie len za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Pokiaľ súd prvej inštancie dospel k záveru, že služobná pohotovosť, ktorú vykonáva žalobca, a za ktorú je riadne odmeňovaný, je pracovným časom, a teda má sa zarátavať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Žalovaný v odvolaní poukázal na zásadu, podľa ktorej musí poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody. Žalovaný ďalej uviedol, že rozhodujúcou skutočnosťou je to, koľko času konkrétny príslušník skutočne strávil vykonaním štátnej služby za týždeň priemerne v rámci konkrétneho referenčného obdobia. Z tohto dôvodu je pre zistenie, či skutočne došlo k porušeniu práv žalobcu nevyhnutné vypočítať čas, ktorý naozaj strávil vykonávaním štátnej služby, prípadne v služobnej pohotovosti bezprostredne nadväzujúcej na vykonávanie štátnej služby v rámci rozvrhnutia služobného času, teda služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 ZoHaZZ rozvrhnutej podľa § 86 ods. 2 ZoHaZZ.

27. Žalovaný mal za to, že pokiaľ sa týka posúdenia, či v prípade žalobcu došlo k porušeniu práva na maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, je potrebné zo strany žalobcu preukázať, či skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie. Nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Taktiež je potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov. Žalovaný aj z tohto dôvodu považoval žalobu za nedôvodnú, nakoľko si žalobca touto formou iba maskuje svoje mzdové nároky voči svojmu zamestnávateľovi. Z uvedeného dôvodu žalovaný nie je pasívne vecne legitimovaný subjekt, nakoľko mzdových nárokov je možné domáhať sa len od žalobcovho služobného úradu, ktorým je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a nie žalovaný Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

28. Žalovaný zotrval na svojich tvrdeniach ohľadne určenia prípadnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka, ktorá je na zvážení súdu, avšak podotkol, že výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú súd vo svojom rozhodnutí žalobcovi priznal, t. j. 3.903,44 EUR považoval za absolútne neprimeranú a premrštenú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmou žalobcu podľa nášho názoru podstatne vyššia. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva náhrada nemajetkovej ujmy musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti, pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy. Európsky súd pre ľudské práva vyjadril názor, podľa ktorého „Výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti.“ (napr. Público - Comunicacáo Social S.A. v. Portugalsko). Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje, že pre určovanie výšky „náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia, alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov; pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy“ (napr. Iltalehti a Karhuvaara v. Fínsko). K uvedenému odkázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/19/2020 a namietal, že žalobca v konaní dosiaľ nepreukázal zásah do súkromného rodinného života či neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil napríklad v medziľudských vzťahoch či nepriaznivosť zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznanej ujmy súdom prvej inštancie. Žalobca pritom musí nielen tvrdiť, ale aj preukázať, aká ujma mu vznikla.

29. Zároveň žalovaný zdôraznil, že zo strany žalobcu nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by utrpel ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jeho dôstojnosť, resp. vážnosť v spoločnosti. Súčasne osobitne žalovaný poukázal na to, že žalobca sa žalobou nedomáha, aby sa upustilo od neoprávneného zásahu. Žalovaný má za to, že v tomto konaní nebolo na základe výpovede žalobcu ani iným dôkazným prostriedkom preukázané, ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu, ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy. Zo žaloby vyplynulo, že žalobca vidí problém vo svojom nedostatočnom finančnom ohodnotení počas služobnej pohotovosti, keď sa žalobou domáha len sekundárneho finančného plnenia od Slovenskej republiky. Zostáva otáznym, akú inú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne takmer vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou. Tiež namietol, že ak sa žalobca v prvom rade nedomáhal upustenia od nezákonného zásahu, (ktorý zásah stále pretrváva), nemožno na strane žalobcu hovoriť o vzniku nemajetkovej ujmy, ktorá by mala byť kompenzovaná v peniazoch.

30. Žalovaný tiež odvolaním namietol výrok o trovách konania, ktorým súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Žalovaný sa s týmto názorom súdu prvej inštancie nestotožnil a mal za to, že nárok žalobcom bol nesprávne uplatnený a v danom prípade sa jedná o nesprávne právne posúdenie veci. V prípade, ak by odvolací súd vyhovel podanému odvolaniu žalovaného, tak výrok o trovách konania musí byť v celom rozsahu zmenený v prospech žalovaného. Žalovaný tak navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietol.

31. K odvolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca prostredníctvom právneho zástupcu. Žalobca odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie považoval v celom rozsahu za zákonný a vecne správny. Odvolanie žalovanej naproti tomu považoval v celom rozsahu za nedôvodné a neopodstatnené. Tvrdil, že žalovaným označené odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. d), písm. f) a písm. h) CSP, ale rovnako ani žiadne iné odvolacie dôvody uvedené v ustanovení § 365 CSP, nie sú dané.

32. Žalovaným vznesenú námietku nedostatku právomoci, či „kompetencie“ súdu prvej inštancie považuje za zjavne nedôvodnú a účelovú. Zdôraznil, že Súdny dvor vo svojej konštantnej judikatúre výslovne vyžaduje od vnútroštátnych súdov, aby správnosť prebratia smerníc kontrolovali, keďže takáto činnosť predstavuje základný kameň, na ktorom je postavená doktrína Súdneho dvora o priamych a nepriamych účinkoch a aplikovateľnosti predpisov únijného práva vnútroštátnymi orgánmi každého členského štátu. Je podľa jeho názoru nespochybniteľné, že vnútroštátny súd pri rozhodovaní o individuálnom nároku jednotlivca na náhradu škody (či už majetkovej škody alebo nemajetkovej ujmy) vzniknutej porušením únijného práva má a musí mať právomoc posudzovať, či vnútroštátna právna norma je v súlade s predpisom únijného práva, teda posudzovať aj to, či konkrétna smernica bola do

vnútroštátnej úpravy transponovaná správne. Poukázal na rozsudky súdneho dvora C-106/89, C-456/98 a C-429/09. Zdôraznil, že na území Slovenskej republiky neexistuje žiadny iný orgán než všeobecný súd v civilnom sporovom konaní, ktorý by bol vzhľadom na predmet jeho žaloby a jeho skutkový a právny základ oprávnený a súčasne povinný prejednať a rozhodnúť tento spor. Zároveň je v takomto spore súd oprávnený aj prejudiciálne posúdiť súlad a správnosť transpozície Smernice do nášho vnútroštátneho právneho poriadku, t. j. v tomto prípade do ZoHaZZ. Právomoc súdu prvej inštancie na konanie a tým aj vydanie odvolaním napadnutého rozsudku v tejto veci je podľa jeho názoru nepochybne daná a odvolacia námietka žalovaného o údajnom nedostatku právomoci či „kompetencie“ súdu prvej inštancie nemá právnu relevanciu a ako taká nemôže obstáť.

33. K námietke pasívnej vecnej legitimácie žalovaného poukázal na svoje vyjadrenie zo dňa 06.11.2023 v konaní pred súdom prvej inštancie. Podľa jeho názoru žalovaný ani v článku II. svojho odvolania, ktorým opätovne namieta svoju pasívnu vecnú legitimáciu v tomto spore, neuviedol žiadne nové, skutkovo či právne relevantné argumenty, ktoré by už nepredniesol v doterajšom priebehu konania a ktorých nesprávnosť by už nebola vyvrátená v odôvodnení napadnutého rozsudku. Súd prvej inštancie sa totiž aj s touto námietkou žalovaného presvedčivo a správne vysporiadal v ods. 166 odôvodnenia napadnutého rozsudku, považujúc pasívnu vecnú legitimáciu žalovaného za jednoznačne danú. V tomto konaní nemožno mať žiadne pochybnosti a súd prvej inštancie aj v tomto smere vec správne právne posúdil. Námietku nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného v tomto konaní tak považuje za zjavne nedôvodnú a neopodstatnenú.

34. K námietke pôsobnosti smernice 2003/88/ES poukázal na svoje vyjadrenie zo dňa 06.10.2023 Považoval za nepochybné, že smernica 2003/88/ES sa v celom rozsahu a bez obmedzenia vzťahuje na činnosť hasičov - príslušníkov HaZZ, pričom činnosť hasičov v žiadnom prípade nespadá pod „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ tak, ako to účelovo a zavádzajúco tvrdí žalovaný.

35. K námietkam voči nároku na náhradu škody, v ktorej žalovaný uvádza, že v čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť“ a teda podľa neho počas pohotovosti žalobca môže „odpočívať alebo sa venovať inej činnosti“, uviedol, že týmto chce žalovaný zrejme argumentačne podoprieť jeho právny názor, prečo služobná pohotovosť hasičov údajne nemá byť považovaná za pracovný čas. Tieto námietky žalovaného sú však podľa jeho názoru právne bezvýznamné a v skutočnosti nijako nespochybňujú tú zásadnú skutočnosť, ktorá vyplýva už z konštantnej judikatúry Súdneho dvora a to tú, že služobnú pohotovosť hasičov je nutné považovať za služobný (pracovný) čas hasičov.

36. Žalovaný aj v odvolaní opätovne namieta aj spôsob výpočtu priemerného týždenného pracovného času tak, ako bol tento vypočítaný v jeho žalobe, poukazujúc na úpravu „referenčných období“ v smernici 2003/88/ES. Na námietky žalovaného ohľadne „referenčných období“ už reagoval vo svojom vyjadrení zo dňa 06.11.2023. Bolo by aj v tomto smere nadbytočné, aby na tomto mieste opätovne uvádzal už prednesené argumenty o to viac, že žalovaný aj v tomto smere len opätovne replikuje už prednesenú argumentáciu a dokonca znova ani v samotnom odvolaní netvrdí, že by žalobcov priemerný týždenný pracovný čas nebol v nejakom „referenčnom období“ prekročený.

37. Poukázal na to, že žalovaný aj v rámci podaného odvolania opakovane tvrdí, že sa podľa neho v tomto konaní žalobca domáha akéhosi mzdového nároku, resp., že sa domnieva, že žalobca ujmu „v skutočnosti“ vidí v tom, že nie je za odslúženú služobnú pohotovosť dostatočne ohodnotený. K tomu, že v tomto smere ide zo strany žalovaného o zjavne zavádzajúce tvrdenie, ktoré žalovaný prezentuje len z dôvodu, aby mal o čo oprieť svoj právny názor, o údajnom nedostatku právomoci súdu na konanie v tejto veci, resp. o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitimácie, sa už žalobca vyjadril v priebehu konania. Tvrdil, že žalovaný túto námietku opätovne vznáša ignorujúc skutočnosť, že sa k jej nedôvodnosti už nespočetne krát vyjadrili konajúce súdy v obdobných sporoch, vždy považujúc túto námietku za zjavne nedôvodnú. Zo žiadneho podania či vyjadrenia v tomto spore nemožno nijako vyvodiť žalovaným tvrdený záver o tom, že sa údajne domáha akéhosi „mzdového nároku“. Rozhodujúce skutkové (a ani právne) tvrdenia, z ktorých vyvodzuje žalobou uplatnený nárok, neboli a nie sú založené na tom, že by žalovaný nárok vyvodzoval z „nedostatočného ohodnotenia“ služobnej pohotovosti. Už len pre tieto skutočnosti je aj táto (odvolacia) námietka žalovaného nedôvodná a očividne zavádzajúca.

38. Podľa žalobcu je neakceptovateľné, že žalovaný (štát), ktorý porušuje dlhoročne svoje povinnosti a vedome nerieši a udržiava ním vyvolaný protiprávny stav, vyčíta jednotlivcovi (žalobcovi, rovnako aj ďalším jeho kolegom hasičom), že sa domáha odškodnenia ujmy, ktorá mu reálne vznikla a za ktorú zodpovedá štát na základe zásady absolútnej objektívnej zodpovednosti. Je to totiž len a len žalovaný, ktorý má ako jediný reálne všetky materiálne a formálne prostriedky ako zabezpečiť, aby sa „upustilo od neoprávneného zásahu“ a to tak, že konečne prijme všetky potrebné legislatívne a vecné opatrenia (novelizáciou ZoHaZZ a značným rozšírením počtu hasičov), ktorých prostredníctvom budú reálne (teda materiálne, nie len formálne) dosahované všetky ciele sledované smernicou 2003/88/ES vrátane započítavania služobnej pohotovosti do pracovného času a novým rozvrhnutím služobného času hasičov tak, aby bol reálne dodržiavaný maximálne 48 hodinový týždenný pracovný čas. Žalovaný však protiprávny vzťah reálne nerieši a ako sa to javí aj podľa jeho postoja v tomto spore zrejme z dôvodu, že sa mu napriek týmto žalobám z finančného hľadiska stále „oplatí“ naďalej porušovať práva hasičov namiesto toho, aby vyčlenil potrebné rozpočtové prostriedky na rozšírenie počtu hasičov. Ak sa totiž už aj mnohí hasiči rozhodnú podať obdobnú žalobu ako podal on, žalovaného to z finančného hľadiska bude stále stáť menej, než by musel vynaložiť v prípade rozšírenia počtu hasičov tak, aby na každej hasičskej stanici mohla byť vytvorená jedna nová hasičská zmena a takýmto spôsobom mohol byť reálne dodržiavaný aspoň smernicou 2003/88/ES obmedzený maximálny priemerný týždenný pracovný čas tak, ako to už uviedol vo svojich písomných vyjadreniach.

39. Vzhľadom na uvedené je potom úplne zarážajúce, že žalovaný vo svojom odvolaní namieta, že sa žalobou nedomáhal „upustenia od takého zásahu“ v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Toto tvrdenie považuje zo strany žalovaného za zavádzajúce a vzhľadom na okolnosti veci za doslova absurdné. Tak, ako už v priebehu sporu uviedol, reálne odstránenie tohto protiprávneho stavu si totiž vyžaduje vykonanie takých krokov zo strany štátu (žalovaného), ktoré žiadny jednotlivec nemá možnosť ovplyvniť. Zabrániť ďalšiemu pokračovaniu v porušovaní smernice 2003/88/ES na úkor hasičov si totiž vyžaduje nielen legislatívnu zmenu, ale v prvom rade značné rozšírenie počtu zásahových hasičov (vytvorenie 4. zmeny na každej stanici a následné znovu rozvrhnutie služobného času). Bez splnenia týchto podmienok bude daný protiprávny stav naďalej pretrvávať a domáhanie sa „upustenia od takého zásahu“ by bolo za súčasnej situácie prakticky nereálne a vyslovene iluzórne už len preto, že by potom nemal kto slúžiť v hasičských zmenách. Porušovanie práv hasičov nerešpektovaním smernice 2003/88/ES je stav, ktorý trvá desaťročia (teda nielen počas označeného žalovaného obdobia) a o protiprávnosti ktorého žalovaný nepochybne vie a musí vedieť, pričom sám žalovaný je pôvodcom tohto protiprávneho stavu.

40. Namietal tvrdenie žalovaného, že žalobca doposiaľ nepreukázal zásah do súkromného rodinného života či neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil, napr. v medziľudských vzťahoch a pod. Tvrdil, že podstata týchto a obdobných odvolacích námietok žalovaného spočíva najmä v spochybňovaní, že by v dôsledku predmetného protiprávneho stavu utrpel akúkoľvek ujmu na jeho právach, ktorá by bola odškodniteľná poskytnutím peňažnej náhrady v sume priznanej I. výrokom napadnutého rozsudku. V súvislosti so spochybňovaním vzniku ujmy v dôsledku porušovania Smernice postačí len opätovne poukázať na rozsudok Súdneho dvora EÚ C-243/09 zo dňa 14.10.2010 vo veci Günter Fuß, podľa ktorého už len samotná strata času odpočinku je sama o sebe bez ďalšieho dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a to bez toho, aby k tomuto následku musel pristúpiť aj akýkoľvek ďalší prípadný následok na osobnostných právach žalobcu z hľadiska vnútroštátneho práva (v tomto prípade následky demonštratívne uvedené v § 13 ods. 2 OZ). Zároveň už len samotná strata času odpočinku znamená zásah a ujmu do základného práva na ochranu života a zdravia opätovne bez potreby preukazovania akéhokoľvek iného (ďalšieho) následku v tomto smere. Žalovaný však na túto základnú skutočnosť pri svojich námietkach samozrejme nikdy nereflektuje a vždy bez ďalšieho spochybňuje, že by nejaká ujma mohla dotknutému žalobcovi (hasičovi) vôbec vzniknúť. Okrem toho však žalovaný vôbec nezohľadňuje ani dôkaznú situáciu v danom spore a to najmä to, aké skutočnosti boli ďalej preukázané vykonaním dôkazu výsluchom žalobcu ako dôkazu v zmysle § 195 CSP.

41. Ak žalovaný len paušálne popiera akékoľvek negatívne následky porušovania smernice 2003/88/ES na každodenný život žalobcu, a teda aj vznik akejkoľvek ujmy, tak toto jeho tvrdenie je v očividnom rozpore s vykonaným dokazovaním, ktoré žalovaný zjavne vôbec nereflektuje a v skutočnosti ho úplne ignoruje. Žalovaný rovnako tak ignoruje aj vyššie uvedenú judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej už samotné porušovanie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES spôsobuje ujmu, keďže znamená aj

zasahovanie do bezpečnosti a zdravia dotknutého hasiča (viď ods. 54 rozsudku C-243/09). Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti je na rozdiel od žalovaného presvedčený, že svoj nárok si (čo do rozhodujúcich skutkových tvrdení o rozsahu odpracovaného priemerného týždenného pracovného času a služobnej pohotovosti, ako aj o následkoch na jeho osobnom živote v rámci jeho výsluchu na pojednávaní, ergo ohľadne všetkých skutkovo relevantných okolností) nielen odôvodnil, ale zároveň aj dôkazne preukázal viac než dôsledne a podrobne. Dôkazné bremeno na priznanie žalovaného a prisúdeného nároku teda podľa jeho názoru nepochybne uniesol.

42. Pokiaľ ide o námietku údajnej neprimeranosti výšky prisúdeného nároku, žalobca poukázal na to, že z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že čo do stanovenia výšky nároku z porušenia únioového práva je v prípade absencie vnútroštátnej právnej úpravy na vnútroštátnom súde, aby určil spôsob stanovenia výšky nároku, pričom je v tomto smere obmedzený len tým, aby prisúdená výška nároku spĺňala požiadavku primeranosti. Pre posúdenie primeranosti žalovanej, resp. následne prisúdenej výšky nároku v týchto sporoch aj podľa jeho názoru ani nie je v konečnom dôsledku rozhodujúce to, aký spôsob výpočtu či stanovenia výšky nároku žalobca či súd použije, rovnako nie je rozhodujúce ani to, aké či premenné pri prípadnom výpočte súd zohľadní (teda napr. aký výpočet počtu hodín či určenie konkrétnej sumy odškodnenia za určitú jednotku času použije), podstatné je najmä to, aby súdom priznaná výška náhrady bola primeraná ku všetkým okolnostiam, za ktorých škoda (ujma) vznikla a jej následkom tak, aby predstavovala skutočné (nie iba formálne či len úplne symbolické) odškodnenie ujmy, ktorá sa už nijako inak než poskytnutím peňažnej náhrady objektívne odškodniť ani nedá. Je pritom presvedčený, že túto požiadavku napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie jednoznačne spĺňa a jeho rozhodnutie nie je len vecne správne, ale napokon aj spravodlivé.

43. Zhrnúc uvedené skutočnosti, prisúdenú výšku nároku tak, ako bola priznaná I. výrokom napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, žalobca považoval vzhľadom na všetky relevantné skutkové a právne okolnosti prípadu skôr za symbolickú. Podľa jeho názoru prisúdená náhrada škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorú mu súd prvej inštancie priznal, len v skutočne minimálnej miere zohľadňuje závažnosť, intenzitu a dĺžku trvania zásahu do jeho základných práv (dlhoročné porušovanie jeho v žalobe označených základných práv), mieru zavinenia žalovaného a okolnosti, za ktorých k porušovaniu jeho práv došlo a naďalej dochádza (vedomé a zjavne úmyselné udržiavanie protiprávneho stavu). Za jednoznačne správny považoval aj odvolaním napadnutým II. výrok rozsudku, ktorým súd prvej inštancie rozhodol o nároku na náhradu trov konania a tento mu správne priznal v rozsahu 100%. Žalovaný pritom okrem poukazu na závislý charakter tohto výroku o náhrade trov konania nijako bližšie nedôvodí, prečo by mal byť tento výrok nesprávny či nezákonný. Je presvedčený, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je v oboch jeho výrokoch zákonný a vecne správny. S poukazom na uvedené navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu ako vecne správny potvrdil.

44. V dôsledku odvolania podaného žalovaným proti rozsudku súdu prvej inštancie, krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP), vec preskúmal v medziach daných § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania v súlade s § 385 ods. 1 CSP a contrario rozsudok súdu prvej inštancie vo postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správne potvrdil.

45. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

46. Na základe podaného odvolania žalovanej tak v rozsahu podaného odvolania podľa § 379 CSP a dôvodov podaného odvolania podľa § 380 CSP, po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie vo veci samej na základe vykonaného dokazovania v odôvodnení napadnutého rozhodnutia skonštatoval skutkový stav veci správne, so skutkovými závermi súdu prvej inštancie sa odvolací súd stotožňuje a v zmysle § 383 CSP je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie. Súd prvej inštancie dôkazy vykonané v konaní vyhodnotil podľa § 191 ods. 1 CSP a rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP, pričom odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie má všetky náležitosti v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd uvádza, že odvolateľ v podanom odvolaní neuviedol žiadne nové relevantné skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé privodiť zmenu či zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie (vo veci samej), nežiadal ani doplniť dokazovanie za podmienok ustanovených v § 384 ods. 2 a 3 CSP o ďalšie nové relevantné skutočnosti, ktoré by nemohli bez svojej viny byť prezentované

v prvoinštančnom konaní. Odvolací súd preto pri rozhodovaní o veci vychádzal zo súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu, pričom v súdenej veci neboli naplnené procesné predpoklady doplňovať dokazovanie, prípadne nariaďovať odvolacie pojednávanie zo strany odvolacieho súdu (§ 383, § 384 ods. 1, 2 a 3 v spojení s § 366 CSP). S prihliadnutím na rozsah odvolania žalovaného a odvolacie dôvody uvedené v podanom odvolaní odvolací súd konštatuje, že na základe preskúmania veci dospel k záveru, že podané odvolanie nie je dôvodné, nemožno mu vyhovieť. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne. Po preskúmaní veci nezistil odvolací súd žiadne vady konania v konaní pred súdom prvej inštancie, ktoré by sa týkali procesných podmienok.

47. poukazom na ustanovenie § 387 ods. 2 CSP odvolací súd považuje napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny ako vo výrokovej časti, tak aj v časti odôvodnenia a zároveň v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

48. Nad rámce uvedeného k zásadným odvolacím námietkam žalovaného odvolací súd uvádza:

49. Pokiaľ žalovaný v odvolaní namietal, že súd prvej inštancie nemal kompetenciu konštatovať, že obsah Smernice 2003/88/ES bol do ZoHaZZ prebratý nesprávne, takýto záver nemohol si osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku, pričom zároveň namietal v tejto časti arbitrárnosť rozsudku, keď podľa žalovanej sa súd prvej inštancie nezaoberal otázkou, či do jeho právomoci vôbec patrí posudzovanie takto nastolenej otázky, odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie v danej veci mal právomoc na prejednávanie sporu. Podľa § 3 ods. 1 CSP, súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. V zmysle § 21 Občianskeho zákonníka, pokiaľ je účastníkom občianskoprávnych vzťahov štát, je právnickou osobou. Súkromnoprávne vzťahy, z ktorých vychádzajú súkromnoprávne spory a iné veci, sú charakterizované najmä právnou rovnosťou a vôľovou autonómiou ich účastníkov. Ich postavenie je rovnocenné, čo znamená, že jeden z účastníkov súkromnoprávneho vzťahu nie je oprávnený jednostranne ukladať povinnosti druhému účastníkovi a ani sám autoritatívne vynucovať splnenie povinnosti druhého účastníka súkromnoprávneho vzťahu. Zisťovanie danosti právomoci civilných súdov sa spravuje zásadou, že to, či právny vzťah a jeho riešenie patrí do ich právomoci alebo nie, je závislé od jeho obsahu, a nie iba od jeho úpravy konkrétnym právnym odvetvím hmotného (najčastejšie) súkromného práva. Právomoc je jednou z procesných podmienok. Splnenie tejto procesnej podmienky súd skúma z úradnej povinnosti (ex offo) v každom štádiu konania a na každej inštancii. Jej nedostatok je neodstrániteľný a vedie k zastaveniu konania. Ak súd zistí nedostatok právomoci, musí tiež zisťovať existenciu iného príslušného orgánu, ktorý má právomoc vo veci konať a ktorému je súd povinný vec po zastavení konania postúpiť (§ 10 ods. 1 CSP). Ak takýto štátny orgán neexistuje, súkromnoprávny spor resp. iná súkromnoprávna vec patrí do právomoci súdu. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva únie v dôsledku nesprávneho prebratia - transpozície smernice Európskej únie do vnútroštátneho právneho poriadku, je potrebné zaradiť medzi súkromnoprávne spory, pričom odvolací súd poukazuje na to, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy. Keďže v posudzovanom spore sa medzi žalobcom a žalovaným jedná o súkromnoprávny spor týkajúci sa žalobcom uplatneného nároku na náhradu škody porušením únioového práva, ktorej sa domáhal ako nemajetkovej ujmy, a preto súd prvej inštancie mal v zmysle ustanovenia § 3 CSP právomoc spor medzi žalobcom a žalovanou prejednať a v spore rozsudkom rozhodnúť. Súd prvej inštancie pri posudzovaní veci predmetu sporu musel posudzovať zodpovednosť žalovaného za škodu žalobcovi, ktorá mu bola spôsobená porušením práva únie, pričom jedným z predpokladov zodpovednosti je „dostatočne závažné porušenie právnej normy únie, ktorej cieľom je priznanie práv jednotlivcom“, súd prvej inštancie bol v rámci svojej právomoci v prejednávanom spore oprávnený a povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k tvrdenému porušeniu práva únie pri preberaní smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky, a to konkrétne vo vzťahu k ZoHaZZ, čo znamená, že v jednotlivostiach bol oprávnený a povinný skúmať, či ZoHaZZ zodpovedá cieľom čl. 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES. Z týchto dôvodov preto argumentácia žalovaného v podanom odvolaní, že súd prvej inštancie nebol oprávnený, a teda nemal právomoc posudzovať súlad ZoHaZZ so Smernicou 2003/88/ES, podľa názoru odvolacieho súdu je nedôvodná. S otázkou právomoci súdu, miestnej príslušnosti súdu a splnenia procesných podmienok pre prejednanie a rozhodnutie o nároku žalobcu sa súd prvej inštancie správne vysporiadal v odôvodnení svojho rozsudku, s ktorým sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje.

50. Pokiaľ sa týka odvolacej námietky žalovaného ohľadne pasívnej vecnej legitimácie, odvolací súd poukazuje na to, že v civilnom sporovom konaní musíme rozlišovať procesnú legitimáciu a vecnú legitimáciu. Procesnou legitimáciou rozumieme oprávnenie byť stranou v spore. Vecnou legitimáciou rozumieme z hmotného práva vyplývajúci stav svedčiaci o tom, kto je nositeľom uplatneného práva alebo povinnosti v konkrétnom prípade. Či je strana vecne legitimovaná, buď aktívne (na strane žalobcu) alebo pasívne (na strane žalovaného), ukáže sa v konečnom vecnom súdnom rozhodnutí. Nedostatok vecnej legitimácie teda znamená, že strana nebola nositeľom práva, o ktoré išlo v konkrétnom konaní. Vecná legitimácia má význam v každom sporovom konaní. Nedostatok vecnej legitimácie teda znamená, že strana nebola nositeľom práva, o ktoré išlo v konaní Preskúmavanie vecnej legitimácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitimáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiadna zo strán nenamieta (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. 6. 2010, sp. zn. 2 Cdo 205/2009). Smernica nemá všeobecnú záväznosť (ako nariadenie), pretože je adresovaná iba členským štátom Európskej únie (ďalej len ,,členský štát“) a nie všetkým fyzickým a právnickým osobám. Ustanovenia smernice musia byť transponované do vnútroštátneho právneho s jednoznačnou záväznou právnou silou v podobe všeobecne záväzného predpisu a s presnosťou a s jasnosťou požadovanou na účely splnenia požiadavky právnej istoty (Komisia p. Poľsku, C-475/07, 12. 02. 2009, bod 49; Komisia p. Luxembursku, C-57/07, 06. 12. 2007, Zb. s. I-183, bod 10; Komisia p. Španielsku, C-132/04, 12. 01. 2006, Zb. s. I-3). Zároveň členské štáty majú povinnosť transponovať (prebrať) smernicu do svojho vnútroštátneho právneho poriadku v predpísanej transpozičnej lehote. K námietke žalovaného o nedostatku pasívnej vecnej legitimácie, v ktorej žalovaný poukázal na potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“ s tým, že na aplikácii smernice 2003/88/ES sa žalovaný nepodieľal, nie je podľa názoru odvolacieho súdu dôvodná. Odvolací súd sa so záverom súdu prvej inštancie o nesprávnom prebratí smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky stotožňuje, pričom skutočnosť, že žalovaný sa priamo nepodieľa na aplikácii smernice 2003/88/ES, resp. ZoHaZZ vo vzťahu k žalobcovi, je z hľadiska prejednávaného sporu bez právneho významu. Odvolací súd poukazuje na to, že podľa čl. 29 smernice 2003/88/ES, táto smernica je adresovaná členským štátom, pričom žalovaná ako členský štát Európskej únie a adresát smernice 2003/88/ES po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej a aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. V prípade, že žalovaný (Slovenská republika) túto povinnosť nesplní, je zodpovedná aj za nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES, pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do jej právneho poriadku. Keďže žalobca (fyzická osoba) sa žalobným nárokom domáha náhrady škody spočívajúcej v nemajetkovej ujme z titulu porušenia úniového práva členským štátom EÚ (Slovenskou republikou), preto žalovaný (Slovenská republika, v mene ktorej koná ústredný orgán verejnej správy, a to Ministerstvo vnútra SR, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre HaZZ), disponuje pasívnou vecnou legitimáciou. Z týchto dôvodov preto odvolací súd námietku nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného v spore považuje za nedôvodnú.

51. Odvolací súd za nedôvodnú považuje aj námietku žalovaného, v ktorej namietal, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil pôsobnosť smernice 2003/88/ES, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov hasičského a záchranného zboru vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany (čl. 1 ods. 3 smernice 2003/88/ES v spojení s čl. 2 Smernice Rady 89/391/EHS zo dňa 12.06.1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci), pričom zároveň namietal, že rozhodnutie Súdneho dvora vo veci C- 429/09 sa týka „mestského hasiča“, a preto ho nie je možné považovať za smerodajné, resp., že smernica 2003/88/ES sa na žalobcu nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože to neumožňuje charakter vykonávaných činností a rozvrh služobného času, keď činnosť žalobcu patrí medzi odvetvia a činnosti, ktoré nahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej obrany. Odvolací súd poukazuje na to, že súd prvej inštancie pri právnom posúdení veci aj v znení smernice 2003/88/ES správne pri rozhodovaní vychádzal aj z príslušnej judikatúry Súdneho dvora EÚ, pretože súd je povinný plne uplatňovať výklad práva únie, ktorý Súdny dvor EÚ podal (viď rozsudok C-261/2021 zo dňa 07. 07. 2022). Žalovaný sa bráni v rovine všeobecnej polemiky so závermi súdu prvej inštancie, bez dopadu na záväznosť rozhodnutí Súdneho dvora EÚ, od ktorých niet dôvodu sa odchýliť, vzhľadom na obdobné skutkové okolnosti prípadu. Súdny dvor EÚ rozhodol, že čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor rozhodol, že smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj

keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne, pričom nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom, alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným, a to aj v prípade, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojim charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely smernice 2003/88/ES pojem pracovníka nemôže byť vykladaný rôzne podľa právnych predpisov toho ktorého štátu, ktorý je členským štátom Európskej únie, ale má autonómny význam vlastný právu únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať žiaden dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva únie. Znamená to teda, že skutočnosť, či niekto je podľa vnútroštátneho práva dobrovoľným hasičom alebo profesionálnym hasičom, nie je vo vzťahu k posudzovaniu charakteristiky pracovníka relevantná, a na takéhoto pracovníka sa vzťahujú ustanovenia smernice 2003/88/ES (rozsudky C-397/01 až C-403/01, C-429/09, C-518/15). Vzhľadom už na vyššie uvedené je preto nedôvodná odvolacia námietka žalovaného, že smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu ako hasiča a bez právneho významu je skutočnosť, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom, resp. služobnom pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES predstavuje v rozsahu v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke, alebo akémukoľvek obmedzeniu a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudok C-429/09 vo veci Fuß body 33. až 35.). Členské štáty teda nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku, alebo určitým spôsobom obmedzovali (C-397/01 bod 99., C-429/09 body 35. a 52.). Súdny dvor EÚ judikoval, a to opakovane, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (C-397/01 bod 95.) a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (rozsudok C-437/08 bod 27.). Súdny dvor EÚ osobitne v prípade hasičov potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený smernicou 2003/88/ES (rozsudok C-429/09, C-52/04). Z dôvodu, že žalobca počas výkonu služobnej pohotovosti musí byť k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, t. j. v mieste výkonu práce, celý čas služobnej pohotovosti je potom potrebné započítať do pracovného času žalobcu, pričom skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada v zmysle § 122 ods. 1 ZoHaZZ nemá vplyv na porušenie článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES. Námietka žalovaného, že smernica č. 2003/88/ES sa na príslušníkov HaZZ v prípade služobného času ako aj ich odmeňovania nevzťahuje, je preto z vyššie uvedených dôvodov nedôvodná. Odvolací súd poukazuje na to, že aj z aktuálnej judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že v prípade, ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje a venovať tento čas svojim vlastným záujmom predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (rozsudky vo veci C-214/20, C-580/19, C-344/19).

52. Vo vzťahu k nároku na náhradu škody pokiaľ žalovaný v podanom odvolaní uvádza, že článok 17 ods. 1 smernice č. 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania tohto článku za predpokladu, že dodržujú všeobecnú zásadu ochrany, bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej obrany (ako je v súdenej veci), odvolací súd uvádza, že túto odvolaciu námietku nemožno považovať za dôvodnú. Hoci v článku 17 smernice č. 2003/88/ES bola daná možnosť členským štátom odchýliť sa za určitých podmienok od jednotlivých ustanovení smernice podľa článku 17 ods. 3 písm. b) smernice, v ktorej je uvedené, že v súlade odstavcom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky len od článkov 3, 4, 5, 8 a 16, avšak odchýlku od článku 2 alebo 6, ktorých aplikácia je v danom prípade rozhodujúca, smernica nepripúšťa.

53. Pokiaľ žalovaný namietal, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym spôsobom, pričom veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť

tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej legislatívy odmeňovaný, odvolací súd uvádza, že zo žaloby ako aj z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie je nepochybne zrejmé, že žalobca uplatnil nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) z dôvodu, že u žalobcu došlo v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovanej k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy SR) z dôvodu, že účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice č. 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania, alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy SR), pretože reálne musel odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES a musel tráviť čas v práci, prichádzal o čas, ktorý by mohol venovať rodine, záľubám, resp. iných aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením. Súd prvej inštancie dospel k správnemu záveru ohľadom splnenia predpokladov zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú žalobcovi porušením práva únie, pričom predmetné predpoklady zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva únie vyplývajú z judikatúry Súdneho dvora EÚ. Podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva únie, ak porušená norma práva únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám, alebo zakladá povinnosti pre členský štát, porušenie práva únie je dostatočne závažné a medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Odvolací súd je v súlade s názorom súdu prvej inštancie toho názoru, že v súdenej veci boli predpoklady zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú žalobcovi v dôsledku porušenia práva únie splnené. Odvolací súd uvádza, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas, vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Toto ustanovenie smernice má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ustanovenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu, vrátane nadčasov presiahol 48 hodín, keď do pracovného času sa v rozpore s čl. 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES žalobcovi nezapočítava čas služobnej pohotovosti, pričom v konaní pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, a to listinnými dokladmi, ktoré boli vypracované zamestnávateľom žalobcu, že za sporné obdobie, ktoré je predmetom sporu, opakovane dochádzalo k tomu, že priemerný týždenný služobný čas žalobcu presahoval hranicu 48 hodín, na čo poukázal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Zároveň je splnená aj podmienka porušenia práva únie dostatočne závažným spôsobom, keďže porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora EÚ (rozsudok C-429/09). Splnená je aj podmienka príčinnej súvislosti medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom ujmy u jednotlivca, keď v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovanej došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy), a to v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia v zmysle článku 40 Ústavy SR a tiež v dôsledku zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život v zmysle článku 19 ods. 2 Ústavy SR, keďže žalobca reálne musel odpracovať viac ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, a to na úkor svojich blízkych ako aj seba, pričom musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať rodine, priateľom, svojim záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s pracovným zaradením žalobcu.

54. Nie je dôvodná odvolacia námietka žalovaného, že medzi porušením práva únie a vznikom škody žalobcu nie je príčinná súvislosť z dôvodu, že žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práva a nepožiadal ho o náhradu škody, a teda nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody. Odvolací súd uvádza, že na postavenie žalobcu ako hasiča sa vzťahuje judikatúra Súdneho dvora EÚ (rozsudky C-429/09 a C-445/06), z ktorej vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať, výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody založené na porušení práva únie museli byť zamietnuté alebo čiastočne zamietnuté iba z dôvodu, že sa jednotlivci nedomáhali práva, ktoré im priznáva právo únie, a ktoré im vnútroštátny zákon odoprel. Pracovníka je potrebné považovať za slabšiu stranu v rámci pracovnoprávneho vzťahu, takže je nutné zabrániť tomu, aby ho mal zamestnávateľ možnosť v jeho právach obmedzovať, vzhľadom na toto slabšie postavenie,

môže byť takýto pracovník odradený od otvoreného uplatňovania svojich práv voči zamestnávateľovi, keďže uplatňovanie týchto práv ho môže vystaviť opatreniam zamestnávateľa, ktoré môžu mať vplyv na pracovnoprávny vzťah v neprospech tohto pracovníka. Vo veci ako je vec tohto súdneho sporu, ktorá sa týka porušenia ustanovenia práva únie s priamym účinkom zo strany zamestnávateľa, vyžadovanie splnenia podmienky, aby dotknutí pracovníci najprv požiadali svojho zamestnávateľa o skončenie porušovania práva únie na účely získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku tohto porušenia by malo za následok, že orgánom dotknutého členského štátu by sa umožnilo, aby bola povinnosť dbať o dodržiavanie takýchto noriem systematicky prenášaná na jednotlivca, čím sa týmto orgánom môže umožniť, aby boli v prípade nepodania takejto žiadosti vyňaté z ich dodržovania; vyžadovanie takejto podmienky by potom znamenalo spochybňovanie práva na náhradu škody, ktorý má základ v právnom poriadku únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie bez toho, aby ju mohli preniesť na jednotlivcov. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením, a preto za týchto podmienok správne dospel súd prvej inštancie k záveru, že nemožno považovať za primerané požadovať od žalobcu, ktorému vznikla škoda z dôvodu, že boli porušené jeho práva, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady tejto škody najprv vyvíjal iniciatívu vo vzťahu k svojmu zamestnávateľovi.

55. Odvolací súd ďalej uvádza, že smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia. Náhrada škody spôsobená jednotlivcovi (občanovi členského štátu EÚ) porušením práva únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu práv jednotlivca. Vnútroštátne právo členských štátov musí určiť, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektívnosti bolo stanovené, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a tiež definovať pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Právny poriadok SR tiež nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva únie. Ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci takúto právnu úpravu neobsahuje, preto súd prvej inštancie správne ustálil, že vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analógia podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka). Odvolacia námietka žalovaného, že žalobca nepreukázal spôsobenú ujmu nie je dôvodná, pretože z vykonaného dokazovania v konaní pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že žalobca v žalovanom období je každý mesiac v práci viac než by prináležalo podľa maximálneho pracovného času a zároveň opakovane dochádzalo u žalobu k prekračovaniu limitu 48-hodinového služobného času. Odvolací súd uvádza, že žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom únie, prišiel o čas, ktorý by inak (za situácie, že by nemal nariadenú pracovnú pohotovosť s povinnosťou zdržiavať sa na pracovisku) venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov fyzickej a psychickej relaxácii, mohol by rozhodnúť o trávení tohto času podľa vlastného uváženia.

56. Odvolací súd nesúhlasí ani s námietkou žalovaného, že v súdenej veci neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka z dôvodu, že žalobca sa mal domáhal upustenia od takého zásahu od svojho zamestnávateľa s poukazom na to, že žalobca sa domáha len finančného plnenia, ktoré má slúžiť len ako akási kompenzácia bez toho, aby tento údajný protiprávny stav bol do budúcna napravený. Odvolací súd poukazuje na to, že súd je pri posudzovaní nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy viazaný v tom smere, že má posúdiť primeranosť výšky náhrady ujmy, ktorú v dôsledku nesprávnej implementácii smernice 2003/88/ES žalobca utrpel, pričom spôsob určenia ako aj posudzovanie výšky nároku z titulu náhrady nemajetkovej ujmy je na úvahe súdu. Súd však musí pri úvahe o priznaní ako aj výške náhrady nemajetkovej ujmy hodnotiť tak jednotlivé okolnosti, ako aj celkovú povahu konkrétneho prípadu. Určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy zo zákona je na voľnej úvahe súdu, ktorá však musí byť odôvodnená a musí mať základ v zistenom skutkovom stave. Súd prvej inštancie so zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené, a to právo na ochranu zdravia a právo na súkromie a okolnosti porušovania práva žalobcu správne dospel k záveru, že v súdenej veci sú splnené podmienky na aplikáciu § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, t. j. na priznanie zadosťučinenia v peniazoch. Aj podľa názoru odvolacieho súdu vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, keď žalovaná ako členský štát EÚ neprijala opatrenia nevyhnutné za zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a zároveň za situácie, že do pracovného času nie sú zarátavané nadčasy služobnej pohotovosti, je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného

zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah, ktorým je štát namieste. Rovnako berúc do úvahy už vyššie uvedené neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a pod. Z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osobe v spoločnosti je len príkladmo uvedené, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom právna úprava v ust. § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie. Týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa nejavila ako postačujúca. Odvolací súd teda uvádza, že je v zhode s názorom súdu prvej inštancie, že žalobcovi ako fyzickej osobe vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Polemika žalovaného v podanom odvolaní, keď uvádza, že otáznym zostáva akú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne (takmer) vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou, neobstojí. Námietka, že pokiaľ nie je nariadený služobný zákrok, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, s poukazom na to, že pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych zamestnanca a v čase služobnej pohotovosti sa preto od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť, a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, rovnako neobstojí, a to z dôvodu, že žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom, musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti, nenachádza sa, a teda je oddelený od svojho vlastného sociálneho, súkromného prostredia, rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám je z týchto dôvodov fakticky vylúčená.

57. Žalobca sa žalobou domáhal zaplatenia nemajetkovej ujmy v sume 3.903,44 EUR ktorú vyčíslil ako súčin odpracovaných hodín určenej služobnej povinnosti za obdobie od augusta 2020 do mája 2022 a rozdielu peňažnej náhrady vyplácanej za určenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 1 ZoHaZZ a náhrady za nariadenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 2 písm. a) ZoHaZZ, pričom v konaní pred súdom prvej inštancie výpoveďou žalobcu v spojení s listinnými dôkazmi, ktoré má žalobca k dispozícii od svojho zamestnávateľa, preukázal, tak ako to vyhodnotil súd prvej inštancie, že pri takomto rozvrhnutí pracovného času, ktorý je v rozpore s právom EÚ prichádza o voľný čas, ktorý by inak mohol venovať rozvoju osobných, rodinných, priateľských vzťahov, fyzickej a psychickej relaxácii. Domáhal sa náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy vyčíslenej podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil, a ktoré mu neboli započítané do služobného času (čo je v rozpore s čl. 2 ods. 1 smernice č. 2003/88/ES), nedomáhal sa nemajetkovej ujmy vyčíslenej za presný počet odpracovaných hodín nad limit 48 hodín týždenne.

58. Súd prvej inštancie v rozsudku konštatoval, že na základe dokladov predložených žalobcom vyplynulo, že pri určovaní nariadenia pracovnej pohotovosti spolu s určeným služobným časom došlo k prekračovaniu maximálneho limitu 48 hodín priemerného pracovného týždňa u žalobcu v rozhodnom období, s ktorým zisteným skutkovým stavom s prihliadnutím na žalobcom predložené doklady sa odvolací súd stotožňuje. Z konania pred súdom prvej inštancie ako aj z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalovaný nerozporoval dôkazy predložené žalobcom ani výpočet času služobnej pohotovosti a správne, preto súd prvej inštancie dospel k záveru o prekročení maximálneho týždenného pracovného času (nad 48 h) v žalovanom období. Odvolací súd preskúmaním veci teda dospel v zhode so zistením súdu prvej inštancie, že k prekračovaniu maximálneho limitu 48 hodín priemerného pracovného týždňa u žalobcu v rozhodnom období dochádzalo, avšak zároveň poukazuje na to, že výšku nemajetkovej ujmy žalobca neodvodzoval od počtu hodín, ktoré prekročili maximálny limit 48 hodín priemerného pracovného týždňa u žalobcu, ale od počtu hodín, ktoré žalobcovi napriek tomu, že tieto hodiny v rámci služobnej pohotovosti bol prítomný na pracovisku neboli započítané do fondu pracovného času, ktorú skutočnosť žalovaná v konaní žiadnym spôsobom nespochybnila. Žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom únie, prišiel o čas, ktorý by inak (za situácie, že by nemal nariadenú pracovnú pohotovosť s povinnosťou zdržiavať sa na pracovisku) venoval rozvíjaniu

osobných, rodinných, priateľských vzťahov fyzickej a psychickej relaxácii, mohol by rozhodnúť o trávení tohto času podľa vlastného uváženia. Odvolací súd poukazuje na to, že súd je pri posudzovaní nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy viazaný v tom smere, že má posúdiť primeranosť výšky náhrady ujmy, ktorú v dôsledku nesprávnej implementácii smernice 2003/88/ES žalobca utrpel, pričom spôsob určenia ako aj posudzovanie výšky nároku z titulu náhrady nemajetkovej ujmy je na úvahe súdu. Súd však musí pri úvahe o priznaní ako aj výške náhrady nemajetkovej ujmy hodnotiť tak jednotlivé okolnosti ako aj celkovú povahu konkrétneho prípadu. Určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy zo zákona je na voľnej úvahe súdu, ktorá však musí byť odôvodnená a musí mať základ v zistenom skutkovom stave. Odvolací súd je v zhode s názorom súdu prvej inštancie, že nerešpektovaním článku 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu a za situácie, že hodiny služobnej pohotovosti neboli žalobcovi započítané do služobného času (čl. 2 ods. 1 smernice č. 2003/88/ES), došlo k zásadu do práv žalobcu na vedenie jeho súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah má nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa v zmysle judikatúry Súdneho dvora považuje za závažný zásah do práv jednotlivca, keď ide o nezvratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času, ktorý žalobca (berúc do úvahy náplň jeho zamestnania) potrebuje na regeneráciu pracovných síl, by samotné konštatovanie porušenia práva nebolo dostatočným zadosťučinením. Z týchto dôvodov je preto dôvodné poskytnúť žalobcovi primeranú finančnú náhradu.

59. Podľa názoru odvolacieho súdu je legitímny aj názor žalobcu a rovnako súdu prvej inštancie, keď výšku nemajetkovej ujmy odvodzoval od počtu hodín strávených pracovnou pohotovosťou, ktorý čas nebol započítaný do pracovnej doby žalobcu, ktoré tvrdenie žalobcu, vrátane dokladov, ktoré žalobca predložil žalovaný žiadnym spôsobom ani nespochybnil. Teda úvaha súdu v tom smere, že výšku nemajetkovej ujmy odvodzoval od výšky počtu hodín pracovnej pohotovosti, ktorá mu nebola započítaná do pracovnej doby, je v zásade legitímna. Odvolací súd uvádza, že má vedomosť o rozhodovacej činnosti, či už súdov prvej inštancie, ako aj súdov odvolacích, pričom táto rozhodovacia činnosť v jednotlivých prípadoch (obdobných ako prípad v tejto veci) je rozličná, keď niektoré rozhodnutia, či už prvostupňových súdov, resp. odvolacích súdov sa stotožňujú s výškou nemajetkovej ujmy, ktorá je odvodzovaná od počtu hodín pracovnej pohotovosti, ktorá nie je započítaná do pracovného času za situácie, že zároveň nebol rešpektovaný článok 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES (ako v tejto veci); niektoré súdy pri úvahe o výške nemajetkovej ujmy vychádzajú zo skutočnosti, koľko hodín pracovnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzovala na pracovný čas hasiča, bolo v rozhodnom období nad rozsahom 48 hodín; niektoré súdy výšku nemajetkovej ujmy priznávajú na základe voľnej úvahy, neberúc do úvahy ani počet odpracovaných hodín pracovnej pohotovosti, ktorý sa nezapočítava do pracovného času hasiča, resp. ktorý presahuje hranicu 48 hodín pracovného času v týždni. Základnou požiadavkou pri ustálení výšky nemajetkovej ujmy je zásada jej primeranosti k okolnostiam a následkom (intenzite) nezákonného zásahu do sféry poškodenej osoby. Pričom neexistuje paušálny vzorec výpočtu, resp. vyčíslenia nemajetkovej ujmy (nie je objektívne kvantifikovateľná), a preto sa spôsob ustálenia výšky nemajetkovej ujmy odvíja od konkrétnej povahy posudzovaného prípadu. V predmetnej veci išlo o zásah do osobnosti žalobcu spôsobený porušením maximálneho limitu týždenného pracovného času, keď do pracovného času, resp. služobného času žalobcu, neboli zahrnuté hodiny ním odpracovanej určenej a nariadenej pracovnej pohotovosti. Za posudzovaného stavu je tak podľa názoru odvolacieho súdu spôsob výpočtu ujmy žalobcom logicky a zákonne udržateľný, ktorý priamo a primerane reflektuje na nezákonnosť zásahu do jeho práv. Odvolací súd teda uzatvára, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o žalobcom uplatnenom nároku, ktorým sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy správne prihliadol na charakter a trvanie zásahu, ktorým zásahom boli porušené aj osobnostné práva na súkromie a rodinný život garantované článkom 19 ods. 2 Ústavy SR, ako aj článku 36 ods. 1 písm. c), d), e) Ústavy SR, podľa ktorého zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Zákon im zabezpečuje najmä ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci (písm. c)), najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času (písm. d)), primeraný odpočinok po práci (písm. e)). Odvolací súd uvádza, že je potrebné prihliadnuť na to, že právo na odpočinok u žalobcu je permanentne niekoľko rokov porušované, pričom žalobca plní v spoločnosti zodpovedné úlohy, ktoré od neho vyžadujú plné nasadenie. O to viac je dôležité, aby mal možnosť po práci si aj odpočinúť a venovať sa svojim záľubám, rodine, resp. vykonávaniu aktivít podľa vlastného uváženia, pričom takýto odpočinok nemôže dosiahnuť v prípade nariadenej pracovnej pohotovosti, počas ktorej je povinný zdržiavať sa na pracovisku. Berúc do úvahy všetko už vyššie uvedené, odvolací súd dospel k názoru, že úvahu súdu prvej inštancie, keď výšku nemajetkovej ujmy odvodzoval od počtu hodín pracovnej pohotovosti, ktorá mu nebola započítaná do pracovného času, možno považovať za legitímnu a s prihliadnutím na rozsah zásahu, trvanie zásahu a

nemožnosť žalobcu odstrániť pretrvávajúci zásah, ktorý je spôsobený neprebratím, resp. nesprávnym prebratím únijného práva do práva Slovenskej republiky, za čo v plnom rozsahu zodpovedá štát, t. j. žalovaný, považoval rozsudok súdu prvej inštancie v časti priznanej náhrady za vecne správny.

60. Práva žalobcu vyplývajúce zo smernice 2003/88/ES neboli štátom dodržiavané, pričom zároveň bolo pomerne dlhé obdobie porušované právo žalobcu na odpočinok, a to aj napriek tej skutočnosti, že žalobca v spoločnosti plní zodpovedné úlohy, a preto bolo dôležité, aby mal možnosť si po práci náležite odpočinúť. Z týchto dôvodov preto odvolací súd považuje nárok žalobcu za dôvodný a prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú, pričom k porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Keďže nemajetkovú ujmu nie je možné nahradiť inak z dôvodu uplynutia času, berúc do úvahy špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Európskej Únie a trvanie tohto zásahu, nie je primerané porovnávanie s inými obdobnými prípadmi zásahov, ako to namietal žalovaný v podanom odvolaní. Prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznané v prípadoch zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny alebo obetiam trestných činov. K námietke žalovaného o tom, že výška nemajetkovej ujmy by nemala byť vyššia ako náhrady priznané obetiam trestných činov, odvolací súd osobitne uvádza, že v predmetnej veci nejde o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy majúci svoj základ v zákone č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorý v ustanovení § 17 explicitne reflektuje na potrebu rešpektovania výšky náhrad priznávaných obetiam trestných činov, a preto je aj v tomto smere odvolacia námietka žalovaného nedôvodná. Odvolací súd považuje výšku nemajetkovej ujmy primeranú k závažnosti nezákonného zásahu, spočívajúc v obmedzení žalobcu slobodne nakladať s voľným časom a organizovať sociálny a rodinný život a rovnako považuje odvolací súd výšku nemajetkovej ujmy primeranú k okolnostiam za ktorých k zásahu došlo, spočívajúc v dlhodobom časovom horizonte, v rámci ktorého dochádzalo k porušovaniu práv žalobcu. Zároveň neobstojí ani argumentácia žalovaného, že nemôže byť stranou sporu, nakoľko povaha nároku žalobcu má „mzdový“ charakter.

61. Odvolací súd poukazujúc už na vyššie uvedené dôvody odvolacie námietky žalovaného nepovažoval za dôvodné, a preto rozsudok súdu prvej inštancie v jeho meritórnych výrokoch potvrdil ako vecne správny. V odvolacom konaní neboli zistené nesprávne skutkové zistenia súdom prvej inštancie z vykonaných dôkazov pred súdom prvej inštancie. Súd prvej inštancie vec právne posúdil správne. Tvrdenie žalovanej, že rozsudok súdu prvej inštancie je arbitrárny v určitej časti a nedostatočne odôvodnený, nie je dôvodné, keď rozsudok súdu prvej inštancie spĺňa všetky náležitosti v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Súd sa vysporiadal s podstatnými otázkami ohľadom základu uplatneného nároku, ako aj jeho výšky.

62. Ako výrok závislý odvolací súd preskúmal i druhý výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým súd žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v plnom rozsahu. Súd prvej inštancie rozhodol správne aj v časti trov konania pri právnej aplikácii § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. Keďže žalobca bol v konaní plne úspešný, súd prvej inštancie správne uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %, pričom výška týchto trov bude určená osobitným uznesením súdu prvej inštancie postupom v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

63. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP, § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní iniciovanom odvolaním žalovaného tento nebol úspešný ani sčasti, keď odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v jeho odvolaním napadnutých častiach z dôvodu vecnej správnosti potvrdil. Celý procesný úspech v odvolacom konaní tak prináleží žalobcovi, ktorý sa k odvolaniu žalovaného i vyjadroval, a to prostredníctvom právneho zástupcu. V súvislosti s odvolacím konaním tak žalobcovi trovy preukázateľne vznikli. S poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 CSP odvolací súd uložil žalovanému ako procesne neúspešnej strane sporu v odvolacom konaní povinnosť nahradiť žalobcovi trovy vzniknuté v súvislosti s odvolacím konaním v rozsahu 100 % v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o výške trov.

64. Rozhodnutie senátu krajského súdu bolo prijaté pomerom hlasov členov senátu 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak
a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak
a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,
a) ktorému súdu je určené,
b) kto ho robí,

c) ktorej veci sa týka,
d) čo sa ním sleduje a
e) podpis.
(§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa predchádzajúceho odseku neplatí, ak je
a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie vád neodstráni vady, následkom neodstránenia vád dovolania je odmietnutie dovolania.